

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

✉: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 244/2008/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

157/2008. (XII. 17.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ budapesti lakos 2008. szeptember 05-én előterjesztett panaszát a 2008. december 17-én – dr. Kaltenbach Jenő elnök, testületi tag távollétében – megtartott zárt ülése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szervhez, jelen esetben a Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetőjéhez.

A Testület megállapításai szerint a vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedésre nem került sor, mivel az alapjog korlátozása jogszerűen történt, ezért a Testület a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 93. §-ának (2) bekezdése szerint a panasz áttételéről döntött.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

Panaszos 2008. szeptember 20-án 16.00 órától több szabadtéri rendezvényen vett részt Budapesten, melynek során a vele szemben alkalmazott rendőri intézkedéseket mozgásszabadságához, gyülekezési szabadságához és a legmagasabb testi-lelki egészséghez fűződő alapvető jogai megsértésének tartja. Kérte, hogy panaszát a Testület vizsgálja ki és tegye meg a szükséges intézkedéseket az elkövetők felelősségre vonása érdekében.

I.

- 1./ Panaszos 2008. szeptember 20-án 16.00 órától egy rendezvényen vett részt a Budapest, XIV. kerület, Hősök terén, ahol megítélése szerint félelmet keltő mennyiségű egyenruhás rendőr és nagyszámú szállítójármű tartózkodott. Több

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyi adatait töröltük.

rendőr, illetve a XXX-000 jelzésű Terepjáró 2. is folyamatos videó-felvételt készített a jelenlévőkről.

- 2./ Az Andrassy úton gyalogosan vonuló emberek előtt két muzeális IFA közlekedett, súlyos környezetszennyezést okozva, a műszaki állapotuk elfogadhatatlan volt.
- 3./ Panaszos – előadása szerint – 18.00 óra körül már a Szabadság téri rendezvényen volt, ahol a rendőrök minden előzetes felszólítás nélkül a tömeg közé könnygáz gránátokat lőttek, majd tömeges embervadászatba kezdtek.
- 4./ Panaszos – állítása szerint – akarata ellenére a rendőri erőszak és az ismétlődő könnygáztámadások miatt az Október 6.-a utcán át a Bazilika irányába volt kénytelen menni, majd a Szent István tér és a Zrínyi utca sarkán lévő rendőrök minden felszólítás nélkül könnygázt fújtak az emberek közé, így a járókelőket a Bajcsy Zsilinszky Endre út felé szorították ki.
- 5./ Ezt követően panaszos az Andrassy út, Izabella utca útvonalon haladt, amikor még mielőtt a Podmaniczky utcához ért volna, ismételten minden felszólítás nélkül könnygáz-gránátot alkalmazott a rendőrség az ott lévőekkel szemben. Ez a könnygáz – hatását tekintve – panaszos számára hosszú ideig tartó rosszullétet okozott.

II.

A Testület az ügy kivizsgálása során tanulmányozta a panaszos beadványát, valamint az ahhoz csatolt DVD lemezét, továbbá adatokat kért be a Budapesti Rendőr Főkapitányság vezetőjétől a 2008. szeptember 20-án történt tömegmegmozdulásokról és az ott alkalmazott rendőri intézkedésekről. A rendőrség a feltett kérdésekre válaszát megküldte a Testület részére, további 4 db CD-DVD melléklettel együtt.

A Testület a rendelkezésre álló adatok ismeretében az alábbi álláspontra helyezkedett.

III.

- 1./ A Budapesti Rendőr- Főkapitányság vezetője, tekintettel arra, hogy Budapest területén erre az időszakra több szabadtéri rendezvény megtartását is bejelentették, a 110-55/2008. ált. számú egyedi utasításával 2008. szeptember 17-én 00.00 órától, 2008. szeptember 21-én 24.00 óráig Budapest teljes területére az Rtv. 30. § (1) bekezdése, valamint a (3) bekezdése alapján fokozott ellenőrzést rendelt el. Az utasítás kihangsúlyozza, hogy a rendezvények miatt Budapesten ellentétes érzelmű illetve ellentétes nézeteket valló csoportok megjelenése várható. A demonstratív tömegrendezvények előkészítése, lebonyolítása, utóbiztosítása, a gyülekezési joggal élők biztonságának garantálása érdekében a rendezvényekkel érintett helyszíneken indokolt a személy és a gépjárműforgalom fokozott ellenőrzése.

Figyelemmel arra, hogy a hatóságnak szükség esetén, akár erő alkalmazásával is biztosítani kell a jogszerűen tartott gyűlések lebonyolítását, illetőleg meg kell akadályoznia, hogy azt mások megzavarják, a rendezvények helyszínére rendőri erőket és eszközöket csoportosítottak a parancsnokok megítélése szerinti létszámban, illetve mennyiségben.

Panaszos kifogásolta, hogy a rendezvényen jelenlévőkről több rendőr és a XXX-000 jelzésű terepjáró 2 is folyamatos videó felvételeket készített.

Az Rtv. 42. §-ának (1) bekezdése szerint „a Rendőrség a rendőri intézkedéssel, illetve az ellátott szolgálati feladattal összefüggésben az intézkedéssel érintett személyről, a környezetéről, illetőleg a rendőri intézkedés szempontjából lényeges körülményről, tárgyról képfelvételt, hangfelvételt, kép- és hangfelvételt készíthet.”

Ugyanezen § (2) bekezdése szerint „a Rendőrség közterületen, ahol az közbiztonsági, bűnmegelőzési, illetve bűnüldözési célból igazolhatóan szükséges, bárki számára nyilvánvalóan észlelhető módon képfellevőt helyezhet el és felvételt készíthet.” A (3) bekezdés a (2) bekezdés szabályait úgy egészíti ki, hogy „a (2) bekezdés alapján elhelyezésre kerülő képfellevő szükségességéről, a képfellevővel megfigyelt közterület kijelöléséről a Rendőrség előterjesztésére az illetékes települési önkormányzat dönt. A képfellevő elhelyezési és üzemeltetési költségeinek biztosítására az önkormányzat és az illetékes rendőrkapitányság az e törvényben meghatározott keretek között megállapodást köthet. A Rendőrség a képfellevők elhelyezésére, a megfigyelt területre vonatkozó adatokat a központi szerv honlapján közzéteszi.” A (4) bekezdés pedig előírja, hogy „a képfellevő által megfigyelt területre belépő személyek tájékoztatását elősegítő módon figyelemfelhívó jelzést, ismertetést kell elhelyezni a képfellevők elhelyezéséről, az adatkezelés tényéről.”

A Testület álláspontja szerint az Rtv. 42. §-ának (1) bekezdése szerinti felvétel készítés és a (2)–(4) bekezdések szerinti képfellevő elhelyezése között érdemi különbség van. Az Rtv. 42. §-ának – idézett – (1) bekezdése arra vonatkozik, hogy a rendőrség az ellátott szolgálati feladattal és a végrehajtott rendőri intézkedéssel összefüggésben (arról közvetlenül) kép- és hangfelvételt készíthet. Ez történt a panaszolt esetben is – a rendőrség a rendezvény biztosításával összefüggő szolgálati feladatokat és az eszközölt intézkedéseket rögzítette, dokumentálta.

A Testület szerint a 42. § (2)–(4) bekezdései azonban merőben más jellegű tevékenységet szabályoznak, nevezetesen azt, amikor közterületen vagy középületekben, illetőleg azok közelében a rendőrség képfellevő készüléket helyez el. Ez alatt nyilvánvalóan az ún. telepített képfellevő rendszereket kell érteni és ez következik a törvény szóhasználatából is (ki kell jelölni a képfellevő által megfigyelt közterületet; a települési önkormányzat döntése szükséges az elhelyezéshez; az üzemeltetési költségek biztosítására a rendőrség

és az önkormányzat megállapodást köt). Utóbbi esetben – tehát az ún. telepített képfelvevők (tipikusan ilyenek az ún. térfigyelő rendszerek) elhelyezésekor – valóban szükséges a megfelelő figyelemfelhívó jelzés és ismertetés elhelyezése. Az (1) bekezdés szerinti esetben – amiről a jelen panaszügyben is szó van – azonban nem.

Erre tekintettel a Testület úgy foglalt állást, hogy a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő jogának korlátozása (azaz képmásának esetleges rögzítése), jogszerűen, az Rtv. vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően történt.

- 2./ Panaszos által megjelölt időben és helyen a Budapesti Rendőr-főkapitányság tulajdonában lévő XX 00-00 és XX 00-00 forgalmi rendszámú IFA W50 típusú tehergépkocsik valóban megjelentek és ún. felvezető szerepet játszottak a demonstrálóknak egyik rendezvény helyszínéről a másik rendezvény helyszínére való biztonságos átvonulása érdekében.
Megállapítást nyert, hogy az
 - a./ XX 00-00 forgalmi rendszámú tehergépjármű műszaki érvényességi ideje 2009. október 10.-ig, környezetvédelmi igazolólapja 2009. augusztus 04.-ig érvényes, míg az
 - b./ XX 00-00 forgalmi rendszámú tehergépjármű műszaki érvényességi ideje 2009. augusztus 12.-ig, környezetvédelmi igazolólapja 2009. január 31.-ig érvényes.
- 3./ A Szabadság téri rendezvény és annak eseményei a rendelkezésre álló DVD felvételek alapján percről-percre nyomon követhetők. Ennek alapján látható, hogy a rendőrség kordonnal körülvett – a II. világháborúban elesett szovjet katonák emlékműve körüli – területen, sorfalat alkotva várakozott, abból a célból, hogy az obeliszket a megmozduláson résztvevők ne tudják megrongálni. A tüntetők a magyargyűlölet áldozataira emlékezve cipőket akartak elhelyezni az emlékműnél, így azonban a cipők lerakása lehetetlenné vált. A jelenlévők emiatt többen felháborodtak. A kordonon túli területre a tömeg egy jól körülhatárolható része cipőket, köveket, tűzijáték-rakétákat, petárdákat, üvegeket és molotov-koktélokot dobált – amelyekből néhány a helyszínt biztosító rendőröket is eltalálta. A tömegből többen az emlékművet biztosító kordont rángatták, megbontották.
A rendőrség 18 óra 25 perckor jól hallhatóan felszólította a tömeget jogellenes magatartásuk beszüntetésére, a térről való elvonulásra, illetve közölte, amennyiben a felszólításnak nem tesznek eleget, kényszerítő eszközöket fognak alkalmazni. A rendőrök könnygázsprayt fújtak a közelállókra és 3 db könnygázgránátot lőttek a tömegbe. A résztvevők ennek hatására a területet futva, menekülve elhagyták, a rendőrök pedig követték őket.
A demonstráció a szovjet emlékmű közvetlen közelében békés jellegét elvesztette, olyan eszközöket vetett be több személy, amely sérülések okozására alkalmasak.
A szünni nem akaró nyomás hatására a rendőrség könnygázgránátokat és könnygáz sprayt vetett be, valamint a megérkező létszámerősítéssel a kordonon kívülre lépve megkezdték a tömegoszlatást. Ekkor a békés és jogsértő

magatartást tanúsító résztvevők elfutottak és a jogsértéssel fel nem hagyó személyek kellő távolságból dobáltak, illetve mutogattak a rendőrök felé.

- 4./ Ezen előzmények után a rendőrség – megjegyezve, hogy a tér teljes kiürítése a többséget képező békés tüntetőkre figyelemmel, nem volt indokolt - részben a panaszos által is megjelölt útvonalon „kergette”, üldözte a hol összegyűlő, hol szétszéledő, békésnek nem nevezhető tüntető személyeket, melynek során több alkalommal is könnygázt használt velük szemben. A fent említett „demonstrálók” az Andrassy útra kukákat, padokat húztak ki, hogy ezzel is akadályozzák a rendőri erők előrehaladását, illetve több helyen a tűzi-víz csapokat is kinyitották.

Panaszos beadványában leírja, hogy vele és másokkal szemben is az Izabella utca és Podmaniczky utca kereszteződése közelében alkalmaztak könnygáz-gránátot, amely neki hosszú ideig tartó rosszullétet okozott.

Megállapítható, hogy panaszos a Budapest V. kerület Szabadság téren tartott rendezvény színhelyétől több kilométer távolságra került a könnygáz alkalmazás hatása alá. A két esemény helyszíne között több alkalommal is elhagyhatta volna a csoportban vonuló – menekülő demonstráló sokaságot, azonban ezt nem tette, hanem azzal a tömeggel sodródott, amelynek tagjai a rendőröket dobálták, szidalmazták, illetve kézjelzésekkel sértegették.

A Testület úgy látja, hogy az ilyen „kergetőzős” taktika nem alkalmas a rendfenntartás, illetve a rendteremtés kitűzött céljainak eredményes eléréséhez, azt a renitens, jogsértő és esetenként agresszív cselekményeket elkövető szűk csoportot kell elkülöníteni és eltávolítani a rendezvényről, akik a békés gyülekezési jogukat gyakorló tüntetőkkel nem hozhatóak összefüggésbe, nem moshatóak egybe.

A Strasbourg-i Emberjogi Bíróság állandó gyakorlata szerint, ha egy tüntetés résztvevői közül egy kisebb csoport jogellenes magatartást tanúsít, ez még nem ok arra, hogy a tüntetés többségét alkotók feloszlatásra, vagy szétszlatásra kerüljenek, tehát ilyen esetben is meg kell védeni a gyülekezési jogukat békésen gyakorlókat.

Az Ember Jogok Európai Bírósága az Ezelin v. France ügyben [(1991.ECHR 29, 11800/85;) kimondta: „a magánszemély az elszórtan előforduló, a tüntetésben részt vevő más személyek által elkövetett erőszak, vagy más büntetendő cselekmények eredményekeképpen sem szűnik meg élvezni a békés célú gyülekezéshez való jogot, amennyiben szándékai, vagy magatartása békés marad.”]

Jelen esetben azonban a Testület úgy ítéli meg, hogy a békés tüntetők - a Hazatérés Temploma előtti eseményeket leszámítva - a tömegoszlatást követően többségükben a helyszínt elhagyták és nem ők voltak azok, akiket a rendőrség fél Budapesten keresztül csapaterővel üldözött, hajszoalt.

IV.

A fentiekben rögzítettek figyelembe vételével megállapítható, hogy panaszos több kültéri tömegrendezvényen vett részt, melynek során vele és a tömegben tartózkodó más személyekkel szemben is intézkedéseket foganatosított a rendőrség, azonban alapjogot sértő intézkedésre panaszos esetében nem került sor, tekintettel arra, hogy az alapjog korlátozása jogszerűen történt.

Ezért a Testület a rendelkező részben foglaltaknak megfelelően alakította ki állásfoglalását.

Budapest, 2008. december 17.

Dr. Juhász Imre sk.
elnökhelyettes,
előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra sk.
testületi tag

Dr. Féja András sk.
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf sk.
testületi tag